

Co-funded by
the European Union

Doughnut Economics

Portreti i Qytetit

MATERIALE ARSIMORE JO-FORMALE

The sole responsibility of this publication lies with the author. The European Union is not responsible for any use that may be made of the information contained therein. This work is licensed under a [CC0 1.0 Universal license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Coeur Courage: Doughnut Economics - City Portrait

Workshop recommendations

Përshkrimi

Ky workshop është pjesë e projektit ndërkombëtar Coeur Courage. Një nga qëllimet kryesore të këtij projekti është angazhimi, lidhja dhe fuqizimi i të rinjve si qytetarë aktivë.

Organizata joqeveritare nga Sllovakia, Rumania, Polonia dhe Holanda marrin pjesë në këtë projekt që zhvillohet nga shtatori 2023 deri në qershor 2025. Të gjitha janë pjesë e MasterPeace.

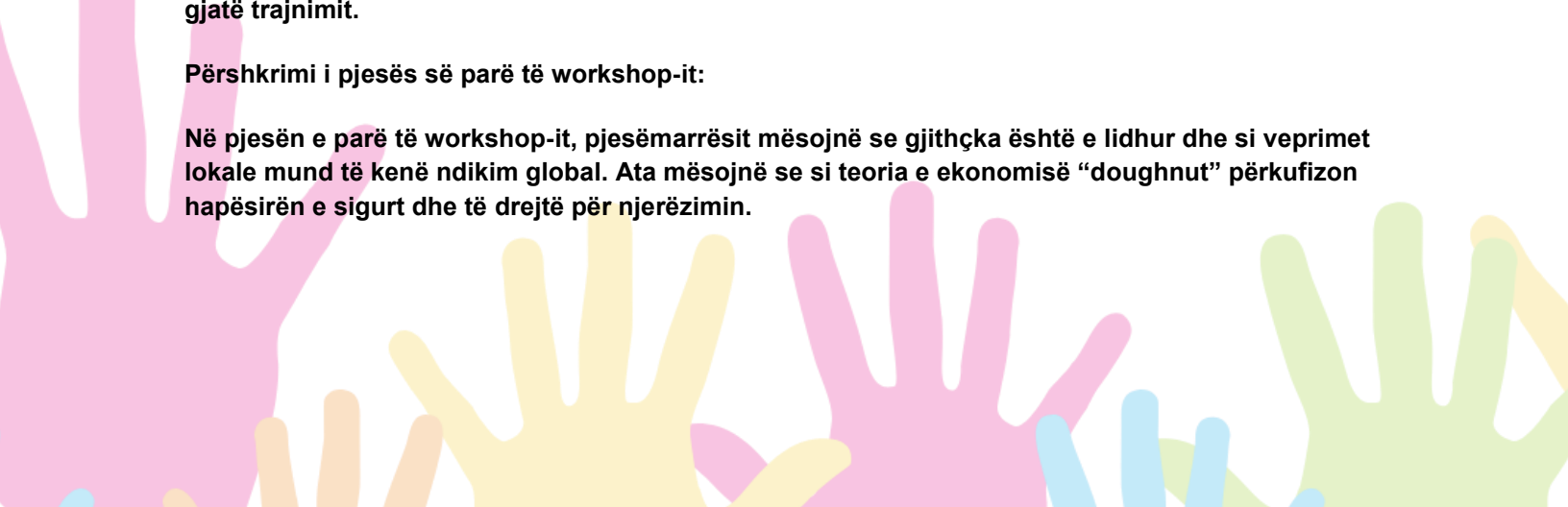
MasterPeace është një lëvizje nga baza, dhe fokusi ynë kryesor është “VEPRIMI” në zonat lokale ku ekzistojnë klubet MasterPeace.

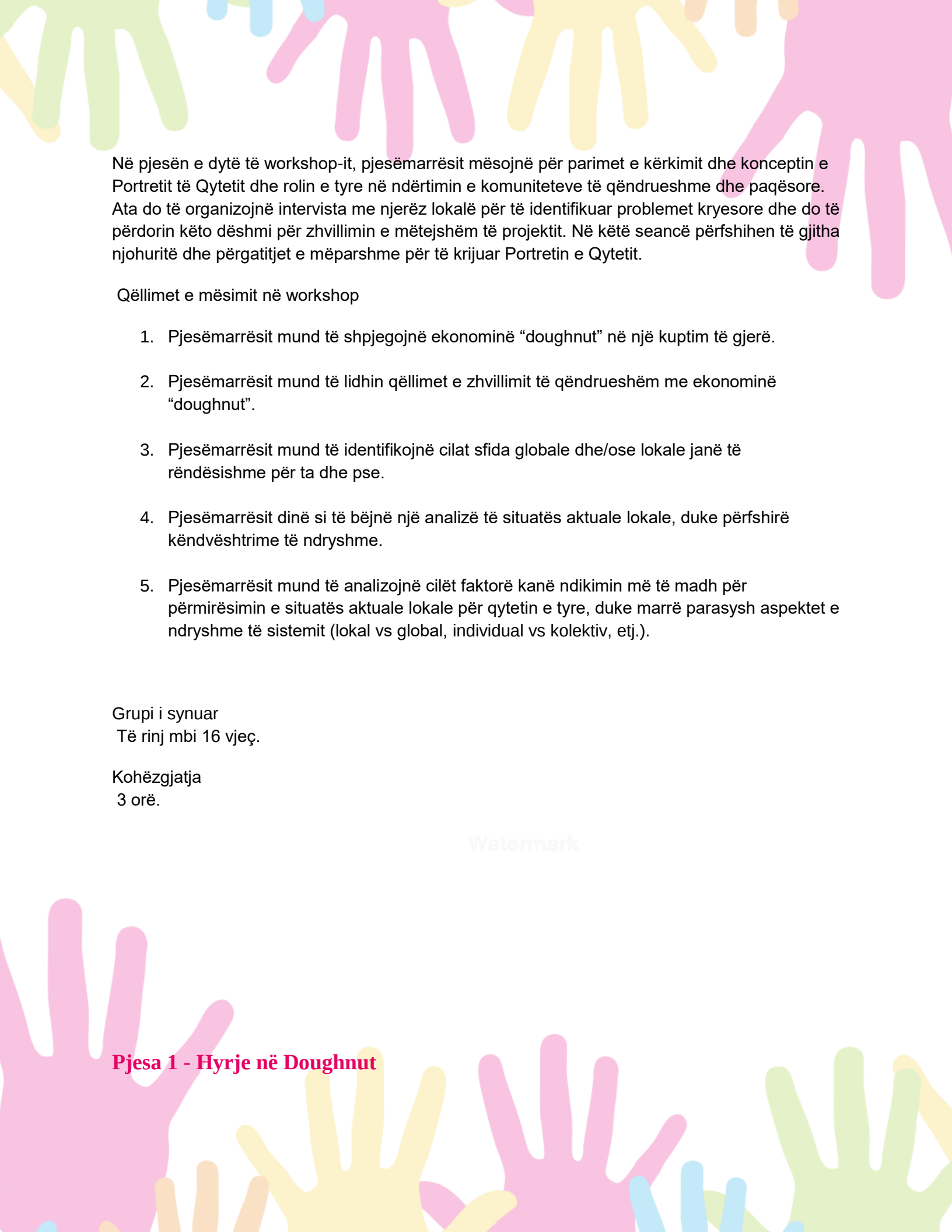
“VEPRIMI” vjen nga Artists Create Together (Artistët krijojnë së bashku), sepse besojmë që secili ka talent dhe, në atë kuptim, është artist i jetës së vet. MasterPeace imagjiron një botë ku secili përdor talentin e vet për të vepruar drejt krijimit të një bote më paqësore, përfshirëse dhe të qëndrueshme.

Qëllimi i këtyre materialeve joformale arsimore (NFE) është të sigurojë për edukatorët dhe nxënësit njohuri, mjete dhe metoda për të kuptuar mekanizmin e “VEPRIMIT” dhe për t’u përgatitur për “VEPRIMIN”. Prandaj, është shumë e rëndësishme që kjo kuptim të vendoset që në fillim: qëllimi përfundimtar është të veprohet duke përdorur njohuritë që pjesëmarrësit marrin gjatë trajnimit.

Përshkrimi i pjesës së parë të workshop-it:

Në pjesën e parë të workshop-it, pjesëmarrësit mësojnë se gjithçka është e lidhur dhe si veprimet lokale mund të kenë ndikim global. Ata mësojnë se si teoria e ekonomisë “doughnut” përkufizon hapësirën e sigurt dhe të drejtë për njerëzimin.

Në pjesën e dytë të workshop-it, pjesëmarrësit mësojnë për parimet e kërkimit dhe konceptin e Portretit të Qytetit dhe rolin e tyre në ndërtimin e komuniteteve të qëndrueshme dhe paqësore. Ata do të organizojnë intervista me njerëz lokalë për të identifikuar problemet kryesore dhe do të përdorin këto dëshmi për zhvillimin e mëtejshëm të projektit. Në këtë seancë përfshihen të gjitha njohuritë dhe përgatitjet e mëparshme për të krijuar Portretin e Qytetit.

Qëllimet e mësimi në workshop

1. Pjesëmarrësit mund të shpjegojnë ekonominë “doughnut” në një kuptim të gjerë.
2. Pjesëmarrësit mund të lidhin qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm me ekonominë “doughnut”.
3. Pjesëmarrësit mund të identifikojnë cilat sfida globale dhe/ose lokale janë të rëndësishme për ta dhe pse.
4. Pjesëmarrësit dinë si të bëjnë një analizë të situatës aktuale lokale, duke përfshirë këndvështrime të ndryshme.
5. Pjesëmarrësit mund të analizojnë cilët faktorë kanë ndikimin më të madh për përmirësimin e situatës aktuale lokale për qytetin e tyre, duke marrë parasysh aspektet e ndryshme të sistemit (lokal vs global, individual vs kolektiv, etj.).

Grupi i synuar
Të rinj mbi 16 vjeç.

Kohëzgjatja
3 orë.

Watermark

Pjesa 1 - Hyrje në Doughnut

Koha	Instruksione	Materiale
5 min	Hyrje Miresevini pjesëmarrësve dhe shpjegoni se sot do të mësojmë për “Ekonominë Doughnut”. Interesi – Frikë nga Doughnut-at? “Po kush ka frikë nga Doughnut-at? – askush, apo jo...” “Dhe kush e gjen ekonominë pak të frikshme?” E dimë që fjala ‘ekonomi’ mund të duket e frikshme, por shumë pak njerëz kanë frikë nga Doughnut-at... dhe ju premtoj që pas kësaj seance do të doni të dyja!” – kjo është një mënyrë më e ftuar për të eksploruar ekonominë dhe një qëllim të ri për atë që mund të jetë ekonomia. Nevoja – Cito: Kujtoni pjesëmarrësit për atë që kemi mësuar për sfidat globale dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm, ka shumë për t’u bërë dhe na duhet një sistem i mirë për t’i përballuar ato. Ky është një sistem shumë i dobishëm! Koha – Në total do të kalojmë 3 seanca mbi ekonominë Doughnut. Përgjigja – Dëgjim aktiv, pjesëmarrje aktive, reflektim kur kërkohet. Objektivat – Të fitojmë një kuptim bazë të asaj çfarë është Ekonomia Doughnut dhe lidhjen e saj me mënyrën e të menduarit sistematik.	Presentation
40 min	Hyni në Doughnut • Qarku i jashtëm: Kufijtë planetarë (10 minuta) Çfarë përfaqëson kufiri planetar? Cilat janë 9 kufijtë planetarë? • Qarku i brendshëm: Themelimi social (10 minuta) Çfarë përfaqëson themelimi social? Cilat janë 12 faktorët e themelimit social? • Ushtrimi i vetëdijes (5 minuta) Nxënësit do të ecin nëpër hapësirë duke ‘ndjerë’ pjesët e ndryshme. Kjo do të krijojë një kuptim emocional për zonat e ndryshme të Doughnut-it. • Reflektim në palë (10 minuta) Me ndihmën e 3 pyetjeve udhëzuese, nxënësit do të ndajnë përvojën me njëri-tjetrin. • Reflektim në grupe të vogla dhe përmbledhje (5 minuta)	Ushtrimi “Hyni në Doughnut” Materialet e nevojshme: • Dy litarë • Posterë me faktorë Find the original tool on the DEAL (doughnut economics action lab) platform Tip! Watch the youtube clip in preparation, it helps a lot for

	Pyetje reflektuese. Pikat kryesore të nxjerra nga ushtrimi.	understanding and seeing how it works in practice
--	---	--

Watermark

Pjesa 2 - Shpalosja e Doughnut-it

Koha	Instruksione	Materiale
------	--------------	-----------

5 min	Hyrje Qëllimet: Qëllimi i modelit “Doughnut” është të plotësojë nevojat e të gjithë njerëzve brenda kufijve të mundësive që ofron planeti ynë i gjallë. Por çfarë do të thotë kjo për lagjet, qytetet, rajonet apo shtetet ku jetojmë? Për të eksploruar këtë pyetje, tani do ta “shpalosim” Doughnut-in dhe do të zbulojmë katër “Ilupa” (kënde vështrimi), të cilat na ftojnë të shqyrtojmë ndërveprimin midis aspiratave lokale dhe përgjegjësive globale – si në aspektin social, ashtu edhe në atë ekologjik – dhe të identifikojmë mundësi konkrete për veprim transformues.	
25 min	Shpalosja e doughnut-it – 4 këndvështrime 1: Këndi Lokalo-Social (5 min) 2: Këndi Lokalo-Ekologjik (5 min) Video (maksimum 5 min) Gjeni një video 2–5 minutëshe të një projekti lokal me iniciativë që kontribuon në këndvështrimin social, ekologjik ose në të dy këto këndvështrime, në mënyrë që pjesëmarrësit të shohin një shembull real nga jeta që mund edhe ta njohin. Nëse nuk gjeni një të tillë, mund të shfaqni një nga videot “Freedom Fighter films” me titra në anglisht. 3: Këndi Globalo-Ekologjik (5 min) 4: Këndi Globalo-Social (5 min) Opsionale: Krijoni një kuiz në Kahoot ku pjesëmarrësit duhet të përputhin fotografitë me këndvështrimet e ndryshme të Doughnut-it.	Vazhdo te presentation Video i një initiative/projekti lokal Example videos Netherlands: Freedom Fighters. Original and full tool on DEAL platform (we are using an edited version)

Watermark

20 min

Identifikimi i mundësive

Doughnut-i na fton të mendojmë dhe të veprojmë ndryshe – të ëndërrojmë më madh dhe më gjerë se kurrë më parë – dhe të gjejmë mënyra që vendet tona të kontribuojnë në sjelljen e njerëzimit brenda kufijve të Doughnut-it. Për ta bërë këtë, ne duhet të kultivojmë imagjinatën tonë kolektive për të filluar të njohim të gjitha mundësitë e jashtëzakonshme që mund të sjellim në jetë.

Brainstorm në Miro – Vizion për një qytet të lulëzuar

Nxënësit mbledhen në grupet e tyre sipas temës së doughnut-it. Për temën e tyre, ata i përgjigjen pyetjes: “Si duket një qytet i lulëzuar për ju?”

Nxënësit mund të punojnë të gjithë në të njëjtin Miro, ose mund të krijojnë 5 Miro të ndryshme, një për secilën temë të doughnut-it – kjo varet nga preferenca juaj.

Nxënësit formulojnë vizione për një qytet të lulëzuar duke përdorur shabllonin e Miro me doughnut-in e shpalosur. Këto janë në përgjigje të pyetjeve të ofruara për secilën lente. Lidhja ju çon te një shabllon vetëm për lexim, ndaj duhet të krijoni një kopje për nxënësit që ta plotësojnë.

Alternativë: Printoni tabelën e Miro në format A3, vendoseni në tabelë ose mbi tavolina, dhe përdorni post-it për të ngjitur idetë nëpër kuadrantët e ndryshëm.

Nxënësit do të vazhdojnë të punojnë me këtë material në sesionin e ardhshëm – **Portreti i Qytetit**.

Video

Mbylleni sesionin me një ton shpresëdhënës duke shfaqur videon “**Një ditë në vitin 2030**”.

[Miro template](#)

Video: [A day in 2030](#)

Watermark

Pjesa 3. Ëndrra për një Qytet të Lulëzuar

Koha	Instruksione	Materiale
8 min	PREZANTIMI Interesi – Kërkoni nga pjesëmarrësit të mendojnë për shprehjen “Mendo globalisht – vepro lokalisht” ndërsa shikojnë dy video në YouTube, ku të rinjtë i qasen ndryshimeve klimatike në nivel lokal dhe global. Nevoja – Tani kemi të gjitha informacionet dhe njohuritë e nevojshme për të analizuar nevojën aktuale për ndryshim dhe për të ndërtuar një kuptim të hapave të ardhshëm. Qëllimi i kësaj sesiioni është krijimi i një “Portreti të Qytetit” për komunitetin lokal ku jetojnë pjesëmarrësit (qytet, rajon, komunitet – varet nga marrëveshjet e arritura me autoritetet komunale). Koha – Informoni pjesëmarrësit se sesiioni përbëhet nga 3 pjesë prej 45-50 minutash secila, dhe më pas diskutoni temat që do të trajtohen. Përgjigja – Do të punoni në grupe dhe do të hetoni në mënyrë aktive situatat lokale. Objektivat – Informoni pjesëmarrësit për qëllimet mësimore të këtij sesiioni specifik (shpjeguar më lart). Meqë sesiioni ndahet në 3 pjesë, edhe objektivat janë të shpërndara në tri dimensione: • Pjesa 1: Fitimi i njohurive rreth metodologjisë • Pjesa 2: Mbledhja e të dhënave për analizë • Pjesa 3: Analiza e të dhënave dhe formulimi i përfundimeve	Presentation From schoolgirl to climate rebel: The Greta Thunberg story Ways to Change the World VS Young climate activists demand action and inspire hope UNICEF (Zgjidh vetëm një nga videot që gjenden nën linkun e dytë dhe shtojë në prezantimin tënd.)

7 mins	Kërkoni nga studentët të votojnë se çfarë është më e rëndësishme: strategjia globale apo veprimet lokale. Pasi të kenë votuar të gjithë, kërkoni disa vullnetarë të ndajnë pse zgjodhën njërin apo tjetrën alternativë. Udhëhiqni diskutimin dhe shkruani përgjigjet në flipchart:	Nëse përdorni një mjet votimi, përgatitni paraprakisht një link ose kod QR dhe përfshini atë në prezantimin tuaj.
10 min	1. Çfarë ka nevojë të ndryshojë në botë? (Mblidhni mendime, inkurajoni studentët) 2. Pse është i nevojshëm ky ndryshim/ këto ndryshime? (Shkruani arsyet në një kolonë të veçantë – kjo është baza e motivimit) 3. Si janë të dukshme nevojat globale në nivel lokal? 4. Kush duhet të bëjë ndryshimin? 5. Çfarë mund të bëjmë tani? 6. Referojuni rezultateve të ushtrimit “Shpalosja e Doughnut-it”. Rikujtoni studentëve qytetin imagjinar të lulëzuar që krijuan (shfaqni gjetjet në ekran). Rezultatet e kësaj pjese shërbejnë si bazë për Portretin e Qytetit në pjesën e tretë të këtij sesioni.	Mund të shkruani shkurtimisht idetë e përmendura në tabelën me shënime ose të ftoni studentët t’i shkruajnë në sticker-at post-it – ato mund të shërbejnë si frymëzim për detyrat e ardhshme. Përdorni këto pyetje për të formuluar temën tuaj të kërkimit.
20 min	Udhëzoni studentët të punojnë në grupe dhe të krijojnë vetë një grup pyetjesh që do të hulumtohen në pjesën tjetër të sesionit. Detyra në pjesën tjetër do të jetë të krahasojnë atë që është deklaruar si problem në mediat online dhe komunitete me atë që mendojnë njerëzit e zakonshëm në rrugë. - Përgatitni 3-5 pyetje mbi temën ose temat që keni zgjedhur. - Zbuloni çfarë shqetëson qytetarët lokalë. Për çfarë shqetësohen? Çfarë duan të ndryshojnë?	

	- Çfarë mendojnë se duhet të vazhdohet ose të bëhet më shumë? - Si e shohin të ardhmen e lulëzuar të komunitetit? - Cilat janë temat kryesore të lajmeve në komunitetin tuaj lokal? - Find different ways to reveal this information.	
5 min	Mësuesi jep udhëzimet përfundimtare për pjesën tjetër të sesionit – punë e pavarur në grupe (shih përshkrimin e pjesës 2 më poshtë). Grupet duhet të vendosin paraprakisht se kush do të bëjë kërkimin në tryezë dhe kush do të kryejë intervistat direkte në terren.	

2 min	Kjo është një seancë praktike. Në këtë pjesë të sesionit “Portreti i Qytetit,” studentët do të mbledhin të dhëna për analizën. Këshillë: kjo pjesë e sesionit mund të zhvillohet jashtë orarit shkollor dhe të përdoret si detyrë për në shtëpi.	Këshillë: Faza e veprimit mund të regjistrohet për prezantimin e rezultateve në të ardhmen ose për krijimin e një filmi rreth projektit.
3 min	Detyra është të hetohet situata aktuale në qytetin e tyre. Grupet ndahen në dy pjesë: njëra do të kryejë kërkimin në burime (desk research), ndërsa tjetra do të intervistojë palë të tjera të interesuara (qytetarë, përfaqësues të komunës, autoritete shkollore etj.) ose qytetarë të rastësishëm në rrugë (biseda në rrugë).	Ndihmoji studentët të organizojnë intervistat me përfaqësues publike nëse kjo është planifikuar.
30 min	1) Një pjesë e studentëve kryen hulumtimin dhe shkruan gjetjet e tyre lidhur me çështjet aktuale në qytet. 2) Një pjesë tjetër e secilit grup del në rrugë për të zhvilluar intervista të shkurtra bazuar në pyetësorët e përgatitur. Si alternativë për bisedat në rrugë mund të përdoren edhe intervista të shkurtra me video-chat me palët e interesuara që kanë marrë pjesë në seancën e dialogut. Ata duhet të gjejnë të paktën 5 deri në 10 persona për të marrë pjesë në hulumtim. Përveç kësaj (ose si opsion), studentët mund të organizojnë një kuiz të shpejtë në rrjetet sociale.	Përdorni pyetësorët e krijuar në pjesën e mëparshme të sesionit. Këshillë: Shtypni pyetësorin paraprakisht nëse përdorni pyetësorë me letër ose përdorni një regjistruar gjatë intervistave në rrugë.

Të gjitha rezultatet mblidhen në një hapësirë të dedikuar online: Google Drive, Miro board, Dropbox, Padlet ose ndonjë platformë

Shtoni të gjitha rezultatet këtu: [THRIVING CITY for GMM](#)

- 1) Problemi i zbuluar (5 çështje lokale)**
- 2) Shembuj se si këto probleme janë zgjidhur në zona të tjera të vendit tuaj**
- 3) Shembuj se si këto probleme janë zgjidhur në vende të tjera**
- 4) Idetë tuaja personale, kur është e mundur, për të zgjidhur ose trajtuar këto çështje**

Watermark